

Sygn. akt SDI 1/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Kala

SSN Piotr Mirek

Protokolant Anna Kuras

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Adwokatury adwokata
Grzegorza Fertaka,

w sprawie **adwokata A. P.**,

obwinionego z art. 80 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j.

Dz.U. z 2017 r., poz. 2368 ze zm.),

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie w dniu 5 kwietnia 2018 r.

kasacji wniesionej przez obwinionego

od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 1 lipca 2017 r.,

sygn. akt WSD .../17,

utrzymującego w mocy orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...]

z dnia 22 listopada 2016, sygn. akt SD .../16,

**uchyla zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje do
ponownego rozpoznania Wyższemu Sądowi Dyscyplinarnemu
Adwokatury.**

UZASADNIENIE

Adwokat A.P. orzeczeniem Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej w [...] z dnia 22 listopada 2016 r., sygn. akt SD ../16, został uznany za winnego tego, że „naruszył godność zawodu adwokata w życiu prywatnym, będąc prawomocnie skazanym za przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 20 października 2014 roku sygn. akt. VIII K ../13”, tj. przewinienia dyscyplinarnego określonego w § 4 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu w zw. z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze (dalej: u.p.a.), i – na podstawie art. 80 w zw. art. 81 ust. 1 pkt. 3 w zw. z art. 82 ust.1 u.p.a., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 25 grudnia 2014 roku – skazany na karę pieniężną w wysokości 20-krotności stawki Izbowej, obowiązującej w październiku 2014 roku oraz na podstawie art. 81 ust. 2 u.p.a., w brzmieniu obowiązującym przed dniem 25 grudnia 2014 roku, orzeczono wobec niego zakaz wykonywania patronatu na okres roku.

Od tego orzeczenia odwołanie wniósł obwiniony, który, podnosząc zarzut oczywistej i rażącej obrazę przepisów prawa tj. art. 413 § 1 pkt 2 i 4 k.p.k., art. 424 k.p.k. i art. 169 k.p.k., wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury, orzeczeniem z dnia 1 lipca 2017 r., sygn. akt WSD ../17, utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie.

Orzeczenie Sądu drugiej instancji zostało zaskarżone kasacją obwinionego, który w nadzwyczajnym środku zaskarżenia podniósł następujące zarzuty:

I. rażącą niewspółmierność (surowość) orzeczenia o karze w wysokości 20-krotności stawki izbowej, pozostającej w całkowitej dysproporcji do dochodów obwinionego;

II. rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 53 § 2 k.k. przez jego niezastosowanie do wymiaru kary przez Sąd Dyscyplinarny w [...], w szczególności warunków osobistych obwinionego, czego nie rozpatrzył i nie skorygował Sąd odwoławczy, naruszając art. 457 § 3 k.p.k.;

III. rażące naruszenie prawa materialnego, a to art. 107 § 4a k.k. w zw. z art. 106 k.k. i , w konsekwencji, pominięcia, że w dacie orzekania nastąpiło zatarcie skazania;

IV. rażące naruszenie prawa procesowego, a to art. 457 § 3 w zw. z art. 433 § 2 k.p.k., nakazującego sądowi odwoławczemu rozważenie wszystkich wniosków i zarzutów wskazanych w

środku odwoławczym skoro pozostawiono bez rozpoznania zarzuty przytoczone w skardze, w szczególności ten odnoszący się do braku wyjaśnienia podstawy faktycznej skazania.

Na podstawie tak sformułowanych zarzutów skarżący wniósł o uchylenie skarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu w [...], ewentualnie o zmianę orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego i utrzymanego nim w mocy rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji przez uniewinnienie obwinionego albo też umorzenie postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w części, w której kwestionowana jest prawidłowość kontroli instancyjnej w zakresie relacji pomiędzy ustaleniami faktycznymi a opisem czynu zarzuconego i następnie przypisanego obwinionemu przez Sąd pierwszej instancji.

Zgodnie z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k., stosowanym odpowiednio w postępowaniu dyscyplinarnym adwokatów (w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a.), orzeczenie skazujące powinno zawierać dokładne określenie przypisanego oskarżonemu czynu, tzn. zawierać komplet znamion, które zostały wypełnione ustalonym zachowaniem sprawcy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2012 r., IV KK 375/11, OSNKW 2012/7/78, Biul.SN 2012/7/18). Wprawdzie otwarta konstrukcja przewinień dyscyplinarnych (nieobowiązywanie zasady ustawowej określoności czynu) sprawia, że nie można przypisanego obwinionemu w postępowaniu dyscyplinarnym zachowania analizować pod kątem wypełnienia „kompletu znamion” w rozumieniu wskazanym w powyżej przytoczonym wyroku, niemniej opis przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego musi precyzyjnie (choćby ze względów gwarancyjnych) przedstawiać te elementy jego zachowania, które, zakwalifikowane jako naruszenie standardów wynikających z reguł deontologicznych, jednoznacznie wskazują na powody dla których uważa się je za delikt dyscyplinarny w świetle przyjętej kwalifikacji prawnej.

Tymczasem w odwołaniu obwinionego podniesiono, że „zarzut naruszenia godności adwokata w życiu prywatnym nie zawiera desygnatów pejoratywnego zachowania, tzn. nie zawiera znamion, a także okoliczności modalnych zdarzenia” (k. 13 akt SN). Niezależnie od pewnej nieudolności tak ujętego zarzutu, obowiązkiem Sądu odwoławczego było jego rozważenie, zwłaszcza, że wadliwość opisu czynu przyjętego przez Sąd pierwszej instancji jawi się jako oczywista i rażąca. Jak wynika z treści sentencji orzeczenia Sądu pierwszej instancji, istotą przewinienia obwinionego było uchybienie godności zawodu, polegające na tym, jeśli odczytywać literalnie treść

zarzutu „dał się skazać” prawomocnym wyrokiem sądu karnego. Oczywiście nie sposób byłoby – przy takim odczytaniu zarzutu - uznać, że został w ten sposób obwinionemu zarzucony jakikolwiek czyn. W zarzucie Rzecznika Dyscyplinarnego, przejętym wprost w orzeczeniu pierwszoinstancyjnym, nie wskazano choćby uzupełniająco, za jakie przestępstwo został skazany obwiniony, ani jaka była jego kwalifikacja prawna. Inaczej mówiąc, lektura sentencji orzeczenia Sądu *a quo* sugeruje, że zdarzeniem ocenianym z punktu widzenia dyscyplinarno-prawnego był sam fakt skazania, nie zaś czyn obwinionego stanowiący przedmiot postępowania karnego, zakończonego wyrokiem skazującym.

Tymczasem oczywiste jest to, że proces karny i wydanie w jego toku wyroku skazującego mają charakter wtórny względem zachowania sprawcy ocenianego w tym postępowaniu, zaś istotą deliktu powinien być czyn obwinionego. Literalne odczytanie opisu czynu przypisanego A. P. – co trzeba powtórzyć - sugeruje, że obwinionego skazano nie za jego czyn, lecz za działanie organów wymiaru sprawiedliwości, które doprowadziło do wydania prawomocnego wyroku skazującego. W uzasadnieniu Sądu *meriti* znajdują się jednak rozważania wskazujące na poczynienie ustaleń co do przedmiotu postępowania karnego i przestępstwa przypisanego obwinionemu.

Trzeba ponadto zauważyć, że samo skazanie za przestępstwo nie może prowadzić do pociągnięcia do odpowiedzialności dyscyplinarnej, która uzależniona jest od istoty czynu sprawcy, w tym zwłaszcza tego, jaka była postać strony podmiotowej i jaki była materialna treść czynu. Czyny nieumyślne o nieznacznym stopniu społecznej szkodliwości, niezwiązane z wykonywaniem zawodu adwokata nie zawsze rodzą odpowiedzialność dyscyplinarną, która w zakresie przesłanki materialnej treści czynu, oceniana jest w kontekście innych kwantyfikatorów, niż w wypadku pociągania do odpowiedzialności karnej.

Stwierdzenie rażącego uchybienia w zakresie kontroli instancyjnej w postaci braku zweryfikowania prawidłowości orzeczenia Sądu *meriti* w świetle obowiązku wynikającego z art. 413 § 2 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a. stanowiło podstawę do uchylenia zaskarżonego wyroku i uprawniało do ograniczenia rozpoznania kasacji do omówionego powyżej zarzutu (art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. i art. 95n pkt 1 u.p.a.). Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury rozważy dopuszczalność modyfikacji opisu czynu, w kontekście treści ustaleń faktycznych dokonanych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, biorąc pod uwagę jednak kierunek rozpoznawanego środka odwoławczego oraz uwzględniając obowiązywanie zakazu *reformationis in peius* (art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 u.p.a.).

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

kc